

Anne Marie Hoekstra

roman

COMPLOT

Haar vlucht
werd een
afscheid

ZUS

Complotzus

Copyright © 2024 Uitgeverij Gideon & Anne Marie Hoekstra

Auteur: Anne Marie Hoekstra

Auteursfoto: Elisabeth Ismail

Omslagontwerp en illustratie: Treffend & Co, Henk-Jan Hoogendoorn

Typografie: Jonathan Reining, Jore ontwerp

Jaar van uitgave: september 2024

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN 978-90-5999-244-3

NUR 301

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een databank of doorgegeven
in welke vorm of op welke wijze dan ook, behalve voor korte
citaten in recensies of artikelen, zonder de voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Eva, Joël,
Naomi en Rosa

Proloog

November 2020

Woede kolkt over het plein van de Grote Markt. In het midden, bij het waterbekken dat wordt gedragen door reigers en dolfijnen, drommen mensen met spandoeken samen, in het licht van straatlantaarns. Hun verontwaardiging verspreidt zich als de stoom van hete lava. Kira staat voor de gevel van boekwinkel West & Co, haar handen diep in haar zakken, schouders opgetrokken, sjaal tot halverwege haar gezicht. Ze doet onwillekeurig een paar stappen terug en stoot haast een geparkeerde fiets om.

Een man met een hipsterbaard draagt een stuk karton voor zijn buik. Kira tuurt, ontcijfert met moeite zijn tekst: 'Laat ons ademen!' De letters zien eruit alsof ze met elkaar in gevecht zijn, scheef, onregelmatig, op ongelijke hoogte. Een jonge vrouw, gehuld in een te grote rode jas, zet een megafoon voor haar mond en roept: 'Nederlánd! Trots en vrij! Inperking hoort daar niet bij!'

Natuurlijk, coronademonstranten. Een stuk of vijftig. Ongeveer de helft van de groep scandeert met de megafoonvrouw mee, als militairen tijdens een mars laten ze de klemtoon steeds op de laatste lettergreep van hun gestolde zinnnetjes vallen. Een man met een zwarte bontmuts slaat op een trommel, twee vrouwen blazen op fluitjes. Op een afstandje kijken enkele politieagenten toe. Drie van hen hebben een herdershond bij zich. Kira beweegt haar koude tenen. Het is alsof ze naar het journaal kijkt. Ze kan zich niet herinneren dat ze ooit journaalbeelden in het echt heeft gezien.

Een vrouw met een kind in een roze skipakje aan haar hand blijft staan. ‘Mama, wat doen die mensen?’ vraagt het kind. De moeder loopt verder, trekt het meisje mee. ‘Dat zijn wappies. Boze mensen.’

Een rood autootje rijdt het plein op en stopt vlak bij de demonstranten. Twee jonge mannen stappen uit, de een met een microfoon in zijn hand, de andere met een camera. Ze spreken een van de demonstranten aan, een vrouw met een rode sjaal en een grijze baret. Kira’s adem stukt. Die vrouw, dat lijkt Marit wel. Haar zus zou het haar toch zeker verteld hebben als ze aan een demonstratie zou meedoen? Ze ziet de vrouw op haar rug, de jas herkent ze niet. De man met de microfoon wijst naar de politieagenten, de vrouw draait zich een kwartslag. De afstand is te groot en het licht van de lantaarnpalen niet voldoende om haar gezicht goed te kunnen zien.

Wat staat ze hier nou? Ze kan beter naar huis gaan, waar het warm is en journaalbeelden binnen het beeldscherm blijven. Ze begint te lopen in de richting van de parkeergarage, kijkt opzij als een van de politiehonden blaft. De vrouw met de rode sjaal maakt een schrikbeweging. Dat zou Marit ook doen, ze is als de dood voor honden.

Ineens wil ze het weten: staat haar zus daar te demonstreren of is het iemand die toevallig net zo’n sjaal heeft en hetzelfde postuur? Kira buigt af richting het waterbassin. De waterspuwers in de vorm van leeuwenkoppen zien er dwaas uit nu de fontein op winterstand staat en de geopende bekken lijken te wachten op iemand die hen komt voeren. Het laagje water in het bassin is troebel.

Kira loopt met een boog achter de agenten langs. Ze moet niet de indruk wekken dat ze bij de protesterende mensen

hoort. Als ze het groepje passeert, stappen twee agenten op de demonstranten af. De rechtse, met hond, spreekt een man aan. ‘Meneer, u moet afstand houden. Anderhalve meter weet u wel.’ De demonstrant draagt een petje waaraan twee mondneusmaskers bungelen. Hij staat nog net niet op de tenen van een mededemonstrant. ‘Ik geloof niet dat je bij de politie bent gegaan om mensen die vreedzaam demonstreren te beboeten,’ snauwt hij.

‘Ik vraag u alleen om afstand te houden.’

De man doet een stap bij zijn buurman vandaan. ‘Wij komen uit voor onze overtuiging, ongeacht de consequenties.’

‘Anderhalve meter graag,’ houdt de agent vol.

De man zet nog een stap, staat nu op hooguit een meter afstand en kijkt uitdagend. Aarzeling bij de agent. Hij besluit er genoeg mee te nemen en trekt zich terug.

Buiten de lichtkring van de straatlantaarns blijft Kira staan, ze hoort hoe de vrouw met de rode sjaal antwoord geeft op een vraag van de journalist: ‘Ik sta hier omdat ik tegen de beperkingen ben, tegen de afname van onze vrijheid. De regering praat ons een angstsyndroom aan, terwijl het coronavirus net zoiets is als griep.’

Ze herkent die stem. Daar, tussen boze mensen die ze niet begrijpt, staat haar zus. Haar hartslag versnelt. Ze zou Marit bij de mouw willen pakken, meetrekken, maar tussen hen in gaapt een ravijn van onbegrip, onoverbrugbaar. Er komt een gezette man naast haar staan, met een fiets aan zijn hand. ‘Wat een gekkies,’ zegt hij.

Ineens schalt zijn stem over het plein. ‘Hé gekkies, ga toch naar huis.’ Alle demonstranten kijken haar kant op, ook Marit. De man zet een hand naast zijn mond en roept: ‘Stel-letje idioten. Volgelingen van Willem Engel zeker.’

Kira begint te lopen. Wegwezen hier, Marit mag haar nu niet herkennen. Achter haar klinkt de stem van haar zus: ‘We leven in een vrij land, meneer. Demonstreren is toegestaan.’ Kira trekt haar sjaal tot over haar neus, kijkt om. De man met de fiets loopt de lichtkring binnen. ‘Stom wijf. In het ziekenhuis werken ze zich kapot om mensenlevens te redden.’ Hij wijst beschuldigend in Marits richting, beweegt zijn vinger ritmisch naar voren als om haar lek te prikken. ‘En jullie doen alsof het om een seizoensgriepje gaat.’

Andere demonstranten schreeuwen terug, hun boze stemmen weerkaatsen tegen de gevels. Kira versnelt haar pas.

Pigmentvlekje

Kittens uit eenzelfde nest waren ze, vertrouwd met elkaars geur. Bij het slapengaan vonden ze veiligheid door tegen elkaar aan te kruipen, de warmte van elkaars lijf te voelen. De stof van Marits lichtblauwe pyjamaatje was fluwelig zacht, met ribbels in een ruitjespatroon. Kira voelde de textuur tegen haar gezicht als Marit haar armpjes naast haar hoofd legde en daarbij haar wang raakte.

Ze hadden samen hun avondgebed gezongen: 'Ik ga slapen, ik ben moe, 'k sluit mijn beide oogjes toe, Here houdt ook deze nacht, over mij getrouw de wacht.'

Het gapen van de een bracht het geeuwen van de ander op gang. De deur bleef op een kier, zodat licht vanuit de gang naar binnen viel. Desondanks bleef er genoeg duisternis over om in te verdrinken; donkere hoeken, zwart als een nachtelijke rivier waarin onder de oppervlakte roofvissen loerden. Het was goed dat ze elkaar hadden.

Kort daarvoor waren ze gewassen in een grote teil, op de vloer van de kleine badkamer. Ze zaten tegenover elkaar, beentjes vervlochten, huid tegen huid. Hun natte haren stonden in plukjes overeind, op hun peuterlijven glinsterden waterdruppels, een vanilleachtige geur van babyzeep hing om hen heen. Soms prikten ze onderzoekend met hun wijsvingers in elkaars navel.

Marits benen waren steviger dan de hare, Marits buik was ronder, bollier, haar mollige lijf zachter. Een Rubensachtige cherubijn was zij, van buiten net zo zacht als vanbinnen, haar karakter soepel en meegaand. Het enige wat niet engelachtig

aan haar was, waren haar stugge haren, die afbraken voordat ze enkele centimeters lang waren. Een strodakje noemde mama het.

Marit moet ongeveer anderhalf geweest zijn, Kira een jaar of drie, toen zij voor het eerst bewust het pigmentvlekje op Marits romp zag. Een karamelkleurig, grillig gevormd plekje ergens in de buurt van haar navel.

‘Wat is dat?’

‘Een pigmentvlekje,’ zei hun moeder. Marit zag hen kijken, wreef over haar buik, alsof ze het plekje wilde wegpoetsen. Hun moeder lachte.

Lief en dromerig was Marit, tevreden met niks. En creatief. Ze kon zomaar uren zoet zijn met een paar kralen en lapjes, met wat verf en papier, een paar vogelveren en steentjes. In hun peutertijd was Kira Marits gids en goeroe. Stak Kira een duim in haar mond, dan deed Marit dat ook. Nam Kira papier en kleurpotloden uit de speelgoedkast, dan zat ook Marit al snel te kleuren. Wilde Kira naar buiten om in de zandbak taartjes te bakken, dan kwam Marit meteen met hun laarsjes tevoorschijn.

Toen ze eenmaal naar school gingen, kwamen er vaker buurkinderen en vriendinnetjes over de vloer, maar na een lesdag waren ze net zo graag samen. Regelmatig speelde Marit zelfs het liefst alleen.

Het zou kunnen dat Marit tegenwoordig vriendinnen heeft die haar beter kennen dan zij, haar bloedeigen zus Kira, best mogelijk, maar dan nog weten ze niet wie haar zusje als kind was. Intiem als bij geliefden was hun contact, maar daarmee verwerf je geen rechten.

Met opgetrokken knieën zit Kira in de brede vensterbank van haar dijkhuis. Sinds de corona-uitbraak, ruim drie maanden geleden, zit ze hier vaker dan ooit. Vanaf de eerste verdieping heeft ze goed zicht op de achtertuin en de rivier, een binnenvaartschip dat tegen de stroom in zwoegt, buiswater dat over de boeg en het dek slaat. Kater Guus springt naast haar en kijkt verlangend naar de meeuwen die voorbij waaien, alsof hij hoopt dat de zomerstorm er speciaal voor hem een in de tuin zal smijten. De takken van de treurwilg dansen wild, een boomblad warrelt langs het raam, zweeft een stukje.

Op het stuk land tussen de rivier en hun achtertuin steken kale boomstronken van oude wilgen grimmig omhoog. Afgelopen winter was het er nog: het ‘wilde woud’ uit haar jeugd, niet ver van de pastorie waar Marit en zij opgroeiden. Ooit speelden ze tussen de knoestige stammen, samen fantaseerden ze over kabouters die in de boomholtes woonden, met muizen als huisdieren. Dat moet zo’n veertig jaar geleden zijn, toen de nieuwe dijk er nog niet lag en het kleine bos nog in een uiterwaard lag.

Gek idee: haar zus mag dan anderhalf jaar jonger zijn, volgend jaar wordt Marit toch echt vijftig.

Misschien komt het door hun leeftijden dat ze de laatste tijd vaak terugdenkt aan vroeger, aan de meisjes die ze waren, aan de vrienden waar ze rondbanjerden. Groene, moeras-sige jungles vol deinende takken, bewegend als zeewier in de golven. Op eerbiedige afstand bekeken ze de vriendwerkers, kerels met petten en sigaretten, opgerolde mouwen en lieslaarzen, harde stemmen en vlijmscherp gereedschap. De mannen hakten de takken van de knoestige stammen en stapelden die op tot hoge bossen, bouwwerken waar Marit en zij bovenop klommen. Liggend op hun rug, met de handen

onder hun hoofd gevouwen, keken ze de wolken na. Ze heeft heimwee naar de geur van dat wilgenhout, het veerkrachtige deinen van de takkenbundels onder hen, de vanzelfsprekende manier waarop Marit en zij hun geheimen deelden.

In de jaren negentig werd een dijk om het stuk uiterwaard gelegd, maar de wilgen, populieren en een monumentale eik bleven staan, als trouwe vrienden, wachtend totdat Marit en zij weer eens zouden aanwaaien.

Nu was het te laat voor een struintocht door het woud uit hun kindertijd. Aan het einde van de afgelopen winter verschenen er mannen met jankende kettingzagen die in drie dagen het oude bos omver haalden.

Marit zag er moe uit, de laatste keer dat ze haar zag, bij een van hun wekelijkse bezoeken aan hun ouders. Geen wonder, na maanden huwelijkstherapie, en nu dat besluit van Peter. Een verrassing was het niet, die scheiding. Haar zus voelt zich al lang eenzaam in haar huwelijk, daar was ze tijdens gesprekken onder vier ogen eerlijk over.

Kira pakt haar telefoon, negeert een bericht van een collega-journalist over een calamiteit in de regio en tikt een berichtje voor haar zus. Ze hebben elkaar alweer veel te lang niet gesproken.

‘Hey Marit, kan ik je even bellen?’

Op haar scherm verschijnt een opgestoken duimpje. Ze kiest Marits nummer.

‘Ha zus, heb je het druk?’

‘Valt mee, maar ik moet wel zo naar de bso. Een collega is ziek, ik val in. We mogen nog steeds minder kinderen opvangen dan vóór de coronapandemie, maar doordat er momenteel best vaak collega’s uitvallen heb ik genoeg te doen.’

‘Oké, ik hou het kort. Zou je het leuk vinden om een keer een weekend weg te gaan, samen? Kunnen we weer eens écht bijkletsen. Nu zien we elkaar alleen op zondagmiddagen bij pa en ma, dat is altijd zo vluchtig. Ik wil je graag trakteren op een paar dagen in een leuk hotelletje of een bed and breakfast. Han en ik hadden vorige maand een financiële meevaller. Je moet het leven een beetje vieren af en toe. Toch?’

Marit blijft even stil. Twee binnenvaartschepen glijden met de stroom mee voorbij.

‘Ehm... ik moet erover nadenken. Heel lief dat je het voorstelt, maar er staat nogal veel in mijn agenda de komende tijd. Ik laat het je snel weten. Alles goed bij jullie?’

‘Het meeste gaat goed. We balen wel erg van bouwplannen voor het terrein achter ons huis. Ons uitzicht op de rivier raken wij kwijt, zoveel is zeker. Onlangs hebben kerels met kettingzagen alle bomen op de locatie alvast omgehaald.’

‘Wat erg. Jullie zijn juist zo blij met het huis en de plek.’

‘Precies ja.’

‘Ik moet opschieten, Kir. Nog snel wat knutselmateriaal bij elkaar rapen en zo. Als ik dan zelf niet van mijn kunst kan leven, probeer ik mijn liefde voor kunst maar door te geven aan de kleintjes van de opvang. Je hoort snel van me. Doe Han de groeten. Werkse hè?’

‘Oké, jij ook. Fijne dag.’

Met een gevoel van teleurstelling drukt ze de verbinding weg.

‘Nogal veel in haar agenda,’ zei ze. Dan plannen ze toch een afspraak op de wat langere termijn? Het voelt alsof Marit er geen zin in heeft, haar afwijst. Alweer.

Misschien is dat het lot van zussen: leven in een constante dynamiek van elkaar aantrekken en weer afstoten.

Marit stuurt een appje: ‘Een weekend weg gaat me niet lukken helaas. Wat ik al zei: te volle agenda. Maar we kunnen wel een keer gaan wandelen, kunnen we ook bijpraten.’

Kira weet al wat Han zal zeggen als ze hem vanavond over hun uitstapje vertelt. ‘Koester nou geen te hoge verwachtingen van jullie ontmoeting. Je moet haar wat meer loslaten.’ Loslaten. Je moet tegenwoordig van alles en iedereen loslaten. Ze wil Marit juist vasthouden.

Ooit waren ze ‘de meisjes uit de pastorie’. Niet altijd leuk, dat wonen in een glazen huis, zoals hun moeder dat noemde, maar als domineesdochters hadden ze samen een duidelijke identiteit, iets wat hen verbond. Nu lijkt er steeds meer te zijn dat hen van elkaar vervreemdt. Marits keuze om voortaan de sabbat te vieren bijvoorbeeld, sinds ze een vriendin heeft die dweept met alles wat Joods is. Het lijkt soms alsof die vriendin, Hannah, haar zus heeft betoverd, alsof alles wat Hannah zegt belangrijker is dan hoe hun eigen familie ergens over denkt. Steeds vaker lardeert Marit haar geloofstaal met Hebreeuwse woorden, op steeds meer plekken in haar huis staan spullen uit Israël: een menora, een ingelijste foto van orthodoxe Joden bij de Klagmuur, onderzetters met de Israëliische vlag erop, doucheegel met Hebreeuwse tekens op de fles. ‘We moeten terug naar de Joodse wortels van ons geloof, op zoek naar onze oorsprong,’ zei ze onlangs. Waarschijnlijk is Marit vooral op zoek naar een nieuwe versie van zichzelf, eentje die Peter niet langer nodig heeft, en hoopt ze die te vinden bij Hannah en haar geestverwanten. Maar dat soort gedachten kan ze tegenover Marit beter niet uiten; ze is nogal licht ontvlambaar tegenwoordig. Misschien dat ze deze dingen ooit kunnen bespreken, later, als Marit zichzelf heeft teruggevonden.

Twee weken later is de lucht grijs, maar volgens de weersverwachting komt er geen regen. Marit draagt een olijfgroen jurkje en een perzikkleurig sjaaltje dat haar flatteert, een vleugje warmrode lippenstift en grote, met goudverf beschilderde oorhangers. Haar haren draagt ze in een glanzende vlecht op haar rug. Alles aan haar lijkt warm en vrolijk, behalve haar ogen.

Kira heeft haar favoriete blouse aangetrokken, van grof geweven linnen in een groene tint. Ze houdt haar arm naast die van Marit. ‘We matchen.’

Ze geven elkaar een coronaboks.

‘Gaat het een beetje?’

Marit ontwijkt haar blik. ‘Ach ja, gewoon doorgaan, hè? Het is allemaal dikke shit natuurlijk, maar ja, het is zoals het is.’

‘Moeilijk ja.’

Ze lopen tussen knotwilgen en oude boerderijen door, langs een weiland met smoezelige schapen.

‘Weet je, vorige zomer keek ik in de stad af en toe al naar appartementjes die te huur stonden, voor het geval het mis zou gaan tussen Peter en mij. We waren toen nog in gesprek met een therapeut. Ik hoopte natuurlijk dat het goed zou komen, dat het niet nodig zou zijn, woonruimte voor mezelf. Volgens die therapeut moest ik leren om mijn grenzen beter aan te geven. Voor mijn gevoel deed ik dat al, maar blijkbaar niet voldoende.’ Dat is hoe ze Marit kent: aarzelend, snel overvleugeld door anderen. En niet goed in het verwoorden van wat ze wil of vindt. Als de communicatie lastig wordt, is haar tactiek vaak: niets meer zeggen, zodat het gesprek het snelst over is. Peter weet juist heel goed wat hij wil, hij is zo’n man die al halverwege een berg staat terwijl anderen nog nadenken over een route.

‘Ik denk dat Peter autist is. Dat heb ik hem ook gezegd. Vond-ie niet leuk natuurlijk. Nu trekt hij steeds vaker op met een alleenstaande vrouw uit onze vriendengroep. Daar heb ik iets over gezegd. We kregen ruzie.’

‘Maar hoe... waarom...’

Marit blijft plotseling stilstaan. ‘Hij voelt mij gewoon nooit aan,’ zegt ze fel. ‘Als ik bekafben, nodigt hij vrienden uit. Als ik eens rustig samen wil zijn, gaat hij sporten met collega’s, dat soort dingen.’

‘Verdrietig dat jullie er niet goed over konden praten.’

‘Ja, zeg dat wel. Hij snapt ook niet waarom ik me zo druk maak over het coronabeleid. Ik heb weinig vertrouwen in Europa en onze overheid.’

Kira zwijgt, zoekt naar woorden.

Marit maakt haar sjaaltje los, de uiteinden wapperen achter haar aan. ‘Nou ja, de rest weet je. Peter meldde dat hij wil scheiden. We hebben een mediator ingeschakeld, want als je allebei een advocaat neemt, kom je keihard tegenover elkaar te staan.’ Ze kijkt op haar horloge. ‘Ik heb niet veel tijd. Zullen we verderop even wat drinken?’

‘Is goed.’

Ze hebben hooguit een kwartier gelopen. Misschien kunnen ze binnenkort een langere wandeling maken, als Marit verhuisd is en een beetje tot rust komt.

Ze strijken neer op een grasveldje aan de oever van een veenviertje, spreiden een picknickkleed uit tussen boterbloemen en molshopen en gieten heet water in kunststof bekers.

Kira laat een theezakje in haar beker zakken. ‘Heb je al wat meer zicht op je mogelijkheden, wat huizen betreft?’

‘Ik kan wel iets kopen. De helft van de waarde van ons huis

is voor mij natuurlijk. In ieder geval ga ik liever niet huren.’
Marit blaast in haar thee, vouwt haar handen om de beker.
‘Zou je mee willen als ik binnenkort een paar huisjes ga
bezichtigen?’

‘Tuurlijk. Ik ben je zus, weet je nog.’

Voor het eerst die middag toont Marit iets wat lijkt op een
glimlach. ‘Mijn zus, ja. Totdat de dood ons scheidt.’

Huizenleed

Voorzien van mondkapjes en met ontsmette handen lopen Kira en Marit op veilige afstand achter de makelaar aan. Hij heeft de ramen opengezet.

De keuken is verouderd. Met de brochure in haar hand kijkt Marit rond. ‘Hier zou ik wel het een en ander aan willen opknappen.’

Kira laat haar blik over het aanrecht gaan, dat een poepbruine kleur heeft. ‘Een nieuw aanrecht zou leuk zijn. De kastdeurtjes kun je verven.’

De makelaar loopt de tuin in, ze dralen nog wat in de keuken. ‘Het is vlak bij de binnenstad,’ zegt Kira. ‘Pluspunt. De erker vind ik gaaf. Het heeft echt een leuke sfeer, dit huis. Ik zie jou hier wel wonen.’

Ze lopen de makelaar achterna. Het kleine schuurtje in de hoek van de tuin staat op instorten. Marit knielt neer bij een perkje met onkruid. ‘Hier zou ik kruiden kunnen kweken, lekker dicht bij de keuken.’

‘Kom ik bij je eten. Spaghetti met verse kruiden.’

Een week later volgt de domper. Het bouwkundig onderzoek heeft mankementen aan het licht gebracht. Marit appt: ‘Het huisje heeft een slechte riolering en een verzakte badkamer. Ik koop het niet. Risico is te groot. Ik krijg ook geen definitief antwoord van Peter over de financiën.’

Het is hun moeder die Kira op de hoogte brengt van nog slechter nieuws.